

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра соціального забезпечення та управління персоналом

Затверджено

на засіданні кафедри соціального забезпечення
та управління персоналом
економічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29.08.2023 р.)

В.о.завідувача кафедри Наталія ШЕГИНСЬКА

Силабус з навчальної дисципліни
«Соціальна відповідальність бізнесу»,
що викладається в межах
Освітньо-професійної програми
«Управління у сфері соціального забезпечення»
другого (магістерського) освітнього рівня вищої освіти для здобувачів
з спеціальності 232 Соціальне забезпечення

Львів 2023

Назва дисципліни	Соціальна відповідальність бізнесу
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, просп. В. Чорновола, 61
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет, кафедра соціального забезпечення та управління персоналом (м. Львів, просп. В. Чорновола, 61, каб. 330)
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	23 Соціальна робота 232 Соціальне забезпечення
Викладачі дисципліни	Комаринська Зоряна Михайлівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціального забезпечення та управління персоналом
Контактна інформація викладачів	Електронна адреса: zoriana.komarynska@lnu.edu.ua кафедра соціального забезпечення та управління персоналом (просп. В. Чорновола, 61, каб.330)
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації через Zoom та телеграм. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача: zoriana.komarynska@lnu.edu.ua
Сторінка дисципліни	
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Соціальна відповідальність бізнесу» є вибірковою дисципліною зі спеціальності «Соціальне забезпечення» для освітньої програми «Управління у сфері соціального забезпечення» другого (магістерського) рівня вищої освіти, яка викладається у 3 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання щодо механізмів регулювання соціально-трудова відносин, розбудови соціального партнерства та впровадження соціального діалогу, шляхів взаємодії з представниками соціально відповідального бізнесу і третього сектору для розширення ринку соціальних послуг та забезпечення його ефективності. Тому у дисципліні представлено як огляд теоретичних положень, так і практик взаємодії держави, бізнесу, суспільства та громадянина у сфері соціальної відповідальності як умови стійкого розвитку суспільства
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення вибіркової дисципліни «Соціальна відповідальність бізнесу» є формування у студентів фундаментальних знань теорії та практики соціальної відповідальності і відповідних професійних компетенцій; є ознайомлення з теоретичними засадами соціального партнерства, міжнародною та вітчизняною правовою базою; вивчення досвіду реалізації соціальної відповідальності у сфері соціально-трудова відносин на національному, регіональному та місцевому рівні; оволодіння методами розбудови партнерських стосунків шляхом залучення соціально-відповідального бізнесу та громадського сектору для надання соціальних послуг у громаді

**Література для
вивчення дисципліни**

Базова

1. Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу. К.2020. 222 с. https://dut.edu.ua/uploads/1_2168_88978048.pdf
2. Соціальна відповідальність суспільних інститутів: інноваційний та соціально-гуманітарний аспект / редкол.; за наук. ред. А. Я. Кузнецової, Л. К. Семів, З. Е. Скринник. Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2019. 311 с. /Комаринська З. М. Розділ 4, підрозділ 4.1. Структура і напрями діяльності вітчизняної системи соціального захисту.-С.178-186
3. Соціальна відповідальність. Підручник / [В. М. Тарасевич, О. В. Золотарьова та ін.], за наук. ред. д-ра екон. наук В. М. Тарасевича, канд. екон. наук О. В. Золотарьової. Дніпро: ПБП «Економіка», 2019. 204 с.
4. Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / кол. авторів; за ред. А. Я. Кузнецової, З. Е. Скринник, Л. К. Семів. Львів: Університет банківської справи, 2021. 547 с.

Допоміжна

5. Гарбар Ж.В., Мазур К.В., Мостенська Т.Г. Корпоративне управління та соціальна відповідальність. Частина 2. Корпоративна соціальна відповідальність: навч. посібник. Вінниця : ВНАУ, 2020. 228 с. <http://repository.vsau.org/getfile.php/24758.pdf>
6. Корпоративна соціальна відповідальність: Конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студентів спеціальності 075 «Маркетинг», освітньо-професійної програми «Промисловий маркетинг» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; укладач: М.О. Чупріна. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,8 МБ). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2023. 138 с. https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/55882/1/Konspekt_leksii_K_SV.pdf
7. Комаринська З. М. До витоків становлення України як соціальної держави. *Актуальні проблеми розвитку держави і права: історико-правовий дискурс*: матеріали ІУ Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Ніжин, 04 грудня 2020 р. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. 241 с. С. 63-65
8. Комаринська З. М. Волонтерський рух як вияв соціального партнерства у час війни. *Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами*: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 15 груд. 2022 р., Луцьк: ЛНТУ, 2022. 476 с. – С.409-411
9. Моцна І. В. Проблеми розвитку соціального партнерства в Україні та шляхи їх вирішення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 25, частина 1. 2019. С. 166-170
10. Юр'єва І., Гаряєва Г. Класифікація соціально-трудова відносин та соціальне партнерство на підприємствах. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)*. № 3. 2000. С. 36–39. URL: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2020.3.36>

	<p>Інформаційні ресурси Інтернет-мережі</p> <p>11. Законодавство України. Сайт Верховної Ради України: URL: http://zakon1.rada.gov.ua</p> <p>12. Сайт Міністерства соціальної політики: URL: http://msp.gov.ua</p>
Обсяг курсу	24 години аудиторних занять. З них - 16 годин лекцій, 8 годин практичних занять та 66 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сутність, види, категорії, еволюцію, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності; - особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку; - місце соціальної відповідальності в управлінні організацією; - нормативно-правові засади розвитку соціальної відповідальності; - моделі корпоративної соціальної відповідальності і становлення різних типів корпоративної культури; - критерії, показники та методику оцінювання соціальної відповідальності; <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - формувати механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю та ефективну взаємодію роботодавців з персоналом на засадах соціальної відповідальності; - посилювати соціальну відповідальність суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство; - здійснювати моніторинг корпоративної соціальної відповідальності; - оцінювати ефективність корпоративної соціальної відповідальності
Ключові слова	соціальне партнерство, соціальний діалог, партнерські відносини, соціально-економічний розвиток суспільства, соціальна відповідальність бізнесу
Формат курсу	очний
Теми	Див. Схему курсу
Підсумковий контроль, форма	залік в кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Менеджмент соціального забезпечення», «Публічне адміністрування у сфері соціального забезпечення», «Соціальне проєктування», достатніх для сприйняття категоріального апарату дисципліни «Соціальна відповідальність бізнесу»
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Словесні методи (лекції, бесіди з формуванням проблемних завдань, дискусії); наочні методи (мультимедійні презентації); проблемно-пошукові (виконання завдань самостійної роботи; робота у групах (розробка проєктів); виконання індивідуальних завдань
Необхідне обладнання	Комп'ютер, мультимедіа

**Критерії оцінювання
(окремо для кожного
виду навчальної
діяльності)**

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

- Практичні/самостійні: 40% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 40
- Індивідуальне завдання 20% семестрової оцінки: максимальна кількість балів- 20
- Проходження он-лайн курсу з отриманням сертифікату: 10% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів – 10
- Контрольні заміри: написання підсумкової контрольної роботи 30% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів - 30

Підсумкова максимальна кількість балів: 100

Письмові роботи. Очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (есе, тестові завдання, індивідуальна практична робота)

Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

<p>Питання для підсумкового контролю (залік)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна держава та існуючі моделі сучасної соціальної держави 2. Держава як соціальний партнер, посередник та гарант виконання правових умов у соціально-трудових відносинах 3. Співробітництво між владою та суспільством. 4. Сутність категорій «соціальне партнерство» у сфері соціально-трудових та соціальних відносин. 5. Основні принципи та рівні соціального діалогу. Органи соціального діалогу. Сторони і суб'єкти соціального діалогу в Україні. Форми соціального діалогу. 6. Практичні механізми розбудови соціального діалогу на рівні держави, бізнесу та третього сектору. Соціальний діалог у роботі соціальних закладів: особливості роботи соціального працівника. 7. Роль волонтерства у розбудові соціального партнерства для вирішення соціальних проблем у населення. 8. Цикл управління волонтерськими ресурсами. 9. Механізм розбудови соціального партнерства для розвитку волонтерства та благодійності 10. Функції, права і гарантії діяльності професійних спілок та їх об'єднань у соціальному партнерстві. 11. Визначення та зміст соціальної відповідальності, її базові принципи. 12. Особливості впровадження соціальної відповідальності. 13. Американська модель соціальної відповідальності бізнесу (СВБ). 14. Європейська модель СВБ. Японська модель СВБ. Їх порівняльний аналіз 15. Корпоративна соціальна відповідальність у внутрішньому середовищі 16. Міжнародне законодавче регулювання трудових відносин на основі соціальної відповідальності бізнесу (СВБ) 17. Практика трудових відносин крізь призму концепцій КСВ та корпоративного громадянства в Україні 18. Складові зовнішньої відповідальності бізнесу 19. Соціальна відповідальність бізнесу у розрізі об'єктів відповідальності 20. Новітні інструменти стратегічної корпоративної філантропії 21. Соціально відповідальний маркетинг
---	---

	<p>22. Шляхи посилення екологічної відповідальності</p> <p>23. Поняття аудиту соціальної відповідальності бізнесу</p> <p>24. Види моніторингу, що використовуються у соціально відповідальному бізнесі</p> <p>25. Показники соціальної відповідальності бізнесу</p> <p>26. Нефінансова звітність як інструмент розвитку соціальної відповідальності підприємства</p> <p>27. Особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в реаліях новітньої України.</p> <p>28. Зовнішні та внутрішні чинники розвитку соціальної відповідальності в Україні</p> <p>29. Міжнародні стандарти та ініціативи у сфері соціальної відповідальності</p> <p>30. Складові розвитку соціальної відповідальності в Україні</p> <p>31. Соціальна відповідальність як фактор стійкого розвитку підприємства, інструмент управління ризиками та засіб підвищення ефективності управління.</p> <p>32. Основні принципи і напрямки соціальної відповідальності у сфері захисту довкілля.</p> <p>33. Формування й проблеми реалізації соціальної відповідальності держави.</p> <p>34. Державна політика як основа формування простору взаємодії держави, суспільства й бізнесу</p> <p>35. Роль управління людськими ресурсами в інтегруванні соціальної відповідальності в організацію</p> <p>36. Реалізація концепції сталого розвитку на засадах соціальної відповідальності</p> <p>37. Політика управління соціальною відповідальністю. Розробка місії, цілей та завдань у сфері соціальної відповідальності</p> <p>38. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю.</p> <p>39. Аналіз взаємодії бізнесу з державою, суспільством і закордонними партнерами. Концепція взаємодії держави з громадянським суспільством.</p> <p>40. Концепція соціальної відповідальності як система науково обґрунтованих понять, принципів і положень концепції сталого розвитку</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

Схема курсу

Тиж- день, год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльност і (заняття)	Література, ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконан ня
1	<p>Тема 1. Соціальна відповідальність як чинник сталого розвитку</p> <p>Концепція сталого розвитку. Економічна, соціальна та екологічна складові сталого розвитку. Концепція соціальної відповідальності як система науково обґрунтованих понять, принципів і положень концепції сталого розвитку. Роль соціальної відповідальності у реалізації концепції сталого розвитку. Реалізація концепції сталого розвитку на засадах соціальної відповідальності.</p>	<p>Лекція – 2 год</p> <p>Самостійна робота- 8 год</p>	<p>Перелік джерел, поданих у розділі «Література для вивчення дисципліни» силабусу: 1, 3, 5, 7, 11, 12</p>	<p>Підготовка конспекту/презентації з питань самостійного опрацювання</p>	<p>Один тиждень</p>
2	<p>Тема 2. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства</p> <p>Аналіз взаємодії бізнесу з державою, суспільством і закордонними партнерами. Партнерство та ефективність взаємодії людини, держави, суспільства</p> <p>Державна політика як основа формування простору взаємодії держави, суспільства й бізнесу. Формування й проблеми реалізації державної економічної політики.</p> <p>Форми прояву соціальної відповідальності. Форми прояву соціальної відповідальності у зовнішній та внутрішній сферах. Корпоративне громадянство. Соціальна</p>	<p>Лекція – 2 год</p> <p>Практичне заняття – 2 год</p> <p>Самостійна робота – 8 год</p>	<p>Перелік джерел, поданих у розділі «Література для вивчення дисципліни» силабусу: 1, 2, 3, 7, 11, 12</p>	<p>Доповіді, презентації</p>	<p>два тижні</p>

	політика підприємства.				
3	<p>Тема 3. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю.</p> <p>Структура управління корпоративної соціальної відповідальності. Співпраця із територіальними громадами. Програми соціального інвестування. Політика управління соціальною відповідальністю. Розробка місії, цілей та завдань у сфері соціальної відповідальності. Інтеграція соціальної відповідальності у функції структурних підрозділів підприємства. Аналіз і вдосконалення діяльності та практики організації соціальної відповідальності. Проекти соціального інвестування. Вплив державної політики на формування організаційно-економічних механізмів управління корпоративною соціальною відповідальністю.</p>	<p>Лекція – 2 год</p> <p>Самостійна робота – 8 год</p>	<p>Перелік джерел, поданих у розділі «Література для вивчення дисципліни» силабусу: 1, 3, 5, 6,11, 12</p>	<p>Підготовка конспекту/презентації з питань самостійного опрацювання</p>	<p>один тиждень</p>
4	<p>Тема 4. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.</p> <p>Державні програми соціально-економічного прогнозування. Збалансування інтересів роботодавців та найманих працівників. Роль управління людськими ресурсами в інтегруванні соціальної відповідальності в організацію. Права людини на робочому місці.</p>	<p>Лекція – 2 год</p> <p>Практичне заняття – 2 год</p> <p>Самостійна робота – 8 год</p>	<p>Перелік джерел, поданих у розділі «Література для вивчення дисципліни» силабусу: 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12</p>	<p>Доповіді, презентації, підготовка дискусії</p>	<p>два тижні</p>

	<p>Відповідність основним правам і свободам людини на підприємстві. Конвенції Міжнародної організації праці. Закони України щодо професійних спілок. Глобальні принципи Саллівана. Ініціативи з прав людини Глобального Договору ООН. Практика партнерства між роботодавцями і працівниками.</p>				
5	<p>Тема 5. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності. Взаємодія зі стейкхолдерами як основний принцип соціальної відповідальності. Залучення стейкхолдерів. Державна політика як основа формування простору взаємодії держави, суспільства й бізнесу. Основні напрямки державної соціальної політики. Формування й проблеми реалізації соціальної відповідальності держави. Втручання влади в діяльність компанії: вітчизняний і закордонний досвід. Конфлікти суспільства й бізнесу, влади й бізнесу. Тенденція розвитку особистих зв'язків, лобізм, корупція. Лобізм як об'єкт корпоративного керування. Корупція як елемент реальної дійсності</p>	<p>Лекція – 2 год Самостійна робота – 10 год</p>	<p>Перелік джерел, поданих у розділі «Література для вивчення дисципліни» силабусу: 1, 2, 3, 5, 9, 10, 11, 12</p>	<p>Підготовка конспекту/презентації з питань самостійного опрацювання</p>	<p>один тиждень</p>
6, 7	<p>Тема 6. Формування ефективного розвитку соціальної відповідальності Екологічна компонента</p>	<p>Лекція- 4 год Практичне</p>	<p>Перелік джерел, поданих у розділі «Література</p>	<p>Доповіді, презентації, підготовка дискусії, виконання</p>	<p>Два тижні</p>

	<p>соціальної відповідальності.</p> <p>Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності.</p> <p>Соціальна відповідальність корпорації як бізнес-стратегія</p> <p>Моніторинг корпоративної соціальної відповідальності</p> <p>Оцінювання ефективності соціальної відповідальності.</p> <p>Значення та зміст оцінювання ефективності соціальної відповідальності.</p> <p>Бюджет програми соціальної відповідальності.</p>	<p>заняття – 2 год</p> <p>Самостійна робота – 16 год</p>	<p>для вивчення дисципліни»</p> <p>силабусу: 2, 5, 6, 8, 9, 11, 12</p>	<p>есе, проходження онлайн курсу за визначеною темою курсу</p>	
8	<p>Тема 7. Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні</p> <p>Концепція Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні.</p> <p>Характеристика і аналіз проблеми, на розв'язання якої спрямована Стратегія. Мета і завдання Стратегії. Обґрунтування доцільності розроблення і реалізації Стратегії на основі зарубіжного та вітчизняного досвіду.</p> <p>Внутрішній контекст розвитку соціальної відповідальності в Україні.</p> <p>Зовнішній контекст розвитку соціальної відповідальності в Україні. Складові розвитку соціальної відповідальності в Україні</p>	<p>Лекція- 4 год</p> <p>Практичне заняття – 2 год</p> <p>Самостійна робота – 8 год</p>	<p>Перелік джерел, поданих у розділі «Література для вивчення дисципліни»</p> <p>силабусу: 1, 2, 3, 5, 9, 11, 12</p>	<p>Доповіді, презентації, підготовка дискусії, захист індивідуальної практичної роботи, написання підсумкової модульної контрольної роботи</p>	<p>Два тижні</p>
	<p>Разом:</p>	<p>Лекції – 16 год</p>			

		Практичні/ семінарські – 8 год Самостійна робота – 66 год			
--	--	--	--	--	--

**Доцент кафедри соціального забезпечення
та управління персоналом**

Зоряна Комаринська